

A SOLID COMMUNITY AND THE CONTINATION OF THE CHAK PHRA TRADITION: A CASE STUDY OF THE CHAK PHRA CEREMONY AT PHROMPRADIT TEMPLE, PLEE KWAI VILLAGE, PHICHIT SUB-DISTRICT, NA MOM DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE

Sutiwat BUNPROM^{1*} and Woratha MONGKHONSUEBSAKUL²

1 Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Thailand

2 Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Thailand; sutiwat5705@gmail.com
(Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 29 September 2023

Revised: 11 October 2023

Published: 27 October 2023

ABSTRACT

This research aims 1) to study the process of community participation through the Chak Phra Tradition at Phrompradit Temple, Plee Kwai Village, Phichit Sub-district, Na Mom District, Songkhla Province, 2) to study the establishment of solid community networks through the Chak Phra Tradition in the aforementioned area. This study adopted a qualitative approach, using in-depth interviews as a data collection method. Key informants included 5 individuals who played significant roles in the continuation of the Chak Phra Tradition: 1 monk, 1 local leader, 2 community scholars, and 1 craftsman specializing in crafting the Buddha image float. The findings reveal that the community was actively involved in the continuation of the Chak Phra Tradition by 1) designing the format of the ceremony while taking into account community consensus and mutual agreements, 2) defining the scope of responsibility to participate by having faith, beliefs, and pride in a shared identity. It was also discovered that a solid community network has been formed whereby 1) members within and between communities engaged in collective activities and coordinated with one another, leading to good relationships in subsequent activities, 2) the community could sustainably manage its resources. Based on the findings, it is suggested that the Chak Phra Tradition of Plee Kwai Village should receive support from governmental agencies in organizing activities, implementing projects, and establishing policies to promote and perpetuate the tradition within the community.

Keywords: Community Participation; Establishment of Solid Community; Chak Phra Tradition

CITATION INFORMATION: Bunprom, S. & Mongkhonsuebsakul, W. (2023). A Solid Community and the Continuation of the Chak Phra Tradition: A Case Study of the Chak Phra Ceremony at Phrompradit Temple, Plee Kwai Village, Phichit Sub-district, Na Mom District, Songkhla Province. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(10), 72

ชุมชนเข้มแข็งกับการสืบสานประเพณีชักพระ: กรณีศึกษาประเพณีชักพระ วัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ตำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา

สุทิวัส บุญพรม^{1*} และ วรธา มงคลสืบสกุล²

1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ; sutiwat5705@gmail.com (ผู้ประพันธ์บทความ)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ตำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา 2) ศึกษาการสร้างเครือข่ายชุมชนอย่างเข้มแข็งผ่านประเพณีชักพระของพื้นที่ดังกล่าว การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ราย ซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสืบสานประเพณีชักพระ ได้แก่ พระสงฆ์ 1 รูป ผู้นำท้องถิ่น 1 คน นักปราชญ์ชุมชน 2 คน ช่างทำเรือพระ 1 คน ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการสืบสานประเพณีในรูปแบบ 1) การกำหนดรูปแบบการดำเนินประเพณีที่คำนึงถึงมิติชุมชนและข้อตกลงร่วมกัน 2) การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบการเข้าร่วมด้วยการมีความเชื่อ ความศรัทธา และความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ที่มีร่วมกัน และพบว่ามีการสร้างเครือข่ายชุมชนอย่างเข้มแข็ง โดยที่ 1) สมาชิกในชุมชนและระหว่างชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันและประสานงานกัน ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกิจกรรมอื่นๆ ในระดับต่อไป 2) ชุมชนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรของตนเองได้อย่างยั่งยืน จากการศึกษาดังกล่าวนี้นักวิจัยขอเสนอแนะ คือ การสืบสานประเพณีชักพระควรได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน; การสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง; ประเพณีชักพระ

ข้อมูลการอ้างอิง: สุทิวัส บุญพรม และ วรธา มงคลสืบสกุล. (2566). ชุมชนเข้มแข็งกับการสืบสานประเพณีชักพระ: กรณีศึกษาประเพณีชักพระ วัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ตำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา.

Procedia of Multidisciplinary Research, 1(10), 72

บทนำ

มรดกอันทรงคุณค่าของไทยที่ตกทอดมายังรุ่นสู่รุ่น คือ ประเพณีไทยที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของในแต่ละพื้นที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและการเชื่อมโยงผูกพันต่ออุดมคติ หรือ ศาสนา อันเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ผสานสอดคล้องกับการดำรงชีวิต หรือ แนวปรัชญาอย่างชาญฉลาดของชุมชนในแต่ละท้องถิ่น เมื่อประเพณีเกิดจากความเชื่อและความศรัทธาที่เห็นพ้องต้องกัน จึงเกิดเป็นความสัมพันธ์ของเครือข่ายในกิจกรรมอื่นๆ ร่วมกันต่อไป ดังที่ Malinowski นักทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมเห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้สังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณี เช่น ประเพณีบวชลูกแก้วของภาคเหนือ ประเพณีบุญบั้งไฟของภาคอีสาน ประเพณีทำขวัญข้าวของภาคกลาง และประเพณีชักพระของภาคใต้ (สมเกียรติ ภูมิศิริไพบูลย์, 2541: 1) ซึ่งในทุกประเพณีประจำท้องถิ่นสามารถสะท้อนถึงความเชื่อและความศรัทธาที่มีความแตกต่างกัน และยังแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ในด้านภูมิปัญญาที่มีความโดดเด่นประจำท้องถิ่นนั้นๆ อีกด้วย

ประเพณีชักพระ หรือ ลากพระ เป็นประเพณีทางพุทธศาสนากระทำกันหลังจากวันมหาปวารณาหรือวันออกพรรษา 1 วัน ซึ่งตรงกับวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 โดยพุทธศาสนิกชนพร้อมใจกันอาราธนาพระพุทธรูป หรือ ชาวบ้านก็ได้ เรียกว่า พระลาก ขึ้นประดิษฐานบนบุษบก หรือที่เรียกว่า เรือพระ แล้วแห่แหนชักลากจากวัดไปตามเส้นทางที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน โดยมีคติความเชื่อที่ว่า พระพุทธองค์ทรงกระทำยมกปาฏิหาริย์ปราบเดียรถีย์ ณ ปามะม่วงกรุงสวตถิ ซึ่งเป็นฤดูพรรษาพอดี พระองค์จึงเสด็จไปจำพรรษา ณ ดาวดึงส์ ด้วยมีพระประสงค์จะแสดงธรรมโปรดพุทธมารดาซึ่งขณะนั้นจุติเป็นเทพสถิตอยู่ ณ ดุสิตเทพพิภพ แล้วเสด็จกลับมนุษยโลกในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 ชาวเมืองต่างปรารถนาล้มจึงมารับเสด็จและอัญเชิญพระพุทธองค์ขึ้นประทับบนบุษบกที่เตรียมไว้ แล้วแห่แหนไปยังที่ประทับของพระพุทธองค์ จากคติความเชื่อดังกล่าวชาวบ้านต่างพากันแสดงออกถึงความเคารพในพระพุทธศาสนา และเกิดความสามัคคีของประเพณีที่มีร่วมกัน อันเชื่อในอานิสงส์ของการชักพระว่า จะทำให้ฝนตกตามฤดูกาลได้รับอานิสงค์ผลบุญที่มีร่วมกัน และจะประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (วิจิตร อดัมมณี, 2555) จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ และเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความสำคัญกับประเพณีท้องถิ่นอย่างประเพณีชักพระเป็นอย่างมาก โดยการสืบสานประเพณีชักพระเป็นประจำทุกปี และประชาชนต่างให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับประเพณีชักพระเป็นอย่างดี อีกทั้งยังถือได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการประดิษฐ์เรือพระได้งดงามวิจิตรบรรจงมากเป็นอันดับต้นๆ ของภาคใต้ ซึ่งกว่าจะได้เรือพระอย่างที่เห็นนั้นต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจกันของชาวบ้าน และยังต้องใช้เวลายาวนานพอสมควร ซึ่งประเพณีชักพระมีการแบ่งประเภทของเรือพระออกเป็น 2 ลักษณะ คือ เรือพระบกและเรือพระน้ำ ที่กระทำตามความเหมาะสมของภูมิประเทศในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ (พระปริณิธร์ มาลคณโร, 2565: 2)

จากการแสดงออกถึงการเข้าร่วมของประเพณีชักพระดังกล่าว สามารถเชื่อมโยงมาสู่การสร้างสามัคคี ความเข้มแข็ง และการดำเนินกิจกรรมที่มีร่วมกันได้เป็นอย่างดี อันเนื่องมาจากประเพณีชักพระต้องอาศัยถึงความเห็นพ้องต้องกันในการวางแผนกิจกรรมแต่ละปี ตลอดจนการแสดงออกถึงความร่วมมือเชิงสัญลักษณ์ คือ การชัก/ดึงเชือกเรือพระด้วยจังหวะที่พร้อมเพรียงกันสู่การดำเนินเรือพระสู่เป้าหมาย จากการกระทำดังกล่าวประเพณีชักพระถือเป็นต้นแบบของกิจกรรมในชุมชน ที่สามารถวางรากฐานชุมชนเข้มแข็งได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของความร่วมมือของชุมชนในการสืบสานประเพณีที่สำคัญของภาคใต้ รวมถึงการประสบความสำเร็จในด้านการสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง จึงได้ทำการศึกษาในประเด็นดังกล่าว โดยการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ตำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา และ 2) ศึกษาการสร้างเครือข่ายชุมชนอย่างเข้มแข็งของประเพณีชักพระในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์หรือเป็นแบบอย่างให้กับกิจกรรมต่างๆ ต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

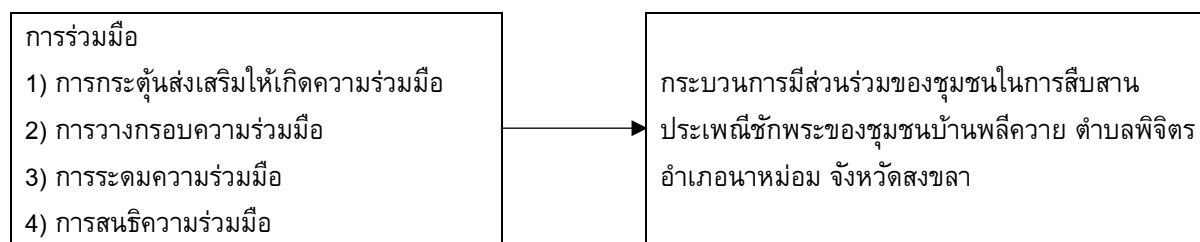
แนวคิดการร่วมมือ Barbara Gray and Donna J. Wood (อ้างใน รัฐนิเวศ มาแก้ว, 2562: 6) กล่าวว่า ความร่วมมือคือ กระบวนการที่ภาคส่วนต่างๆ มีมุมมองต่อปัญหาที่แตกต่างกัน สามารถแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาก่อให้เกิดความคิดที่สร้างสรรค์ในการหาทางออกร่วมกัน การรวมกันเป็นพันธมิตร เป็นการแก้ไขปัญหาก็ไม่สามารถแก้ไขได้เพียงองค์การเดียว จึงจำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหและดำเนินกิจกรรมที่มีร่วมกัน การร่วมมือถือว่าเป็นส่วนสำคัญของชุมชนในการวางแผนการตัดสินใจต่อการใช้ทรัพยากร หรือการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ถ้าหากท้องถิ่นใดไม่สามารถสร้างความร่วมมือภายในองค์กรได้ อาจส่งผลกระทบต่อโครงสร้างจุดมุ่งหมายร่วมกันและอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งที่ไม่สามารถสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันต่อไปได้ พร้อมทั้ง Robert Agranoff and Michael McGuire ได้กล่าวถึงกระบวนการความร่วมมือซึ่งสามารถเสริมกับแนวคิดของ Peter Smith Ring and Andrew H. Van De Ven ทำให้เห็นกระบวนการความร่วมมือที่ชัดเจนขึ้น ดังนี้ (จิตรวรรณ สุขกำ, 2562: 18) 1) การกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ (Activation) จำเป็นต้องมีการสรรหาบุคคลที่เหมาะสมและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายของการ เช่น งบประมาณ ความรู้ ข้อมูล ความชำนาญ เป็นต้น 2) การวางกรอบความร่วมมือ (Framing) เป็นการสร้างให้เกิดกรอบความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน 3) การระดมความร่วมมือ (Mobilization) เป็นการดำเนินงานให้บรรลุถึงข้อตกลงและเกิดการปฏิบัติร่วมกัน 4) การสนธิความร่วมมือ (Synthesizing) เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเครือข่าย คือ การเชื่อมโยงของคน กลุ่มของคน หรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารให้ความร่วมมือกันผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้เป้าหมาย อุดมการณ์ และวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน (กุลทัต หงษ์ชยางกูร และ ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ม.ป.ป.: 3) ลักษณะสำคัญของเครือข่าย ประกอบด้วย (ทวนธง ครุฑจั่น, 2565: 308-310) 1) มีแกนนำและสมาชิกที่เข้มแข็ง 2) มีภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของเครือข่าย 3) มีสัมพันธภาพที่ดี 4) การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย มีช่องทางให้สมาชิกได้มีเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก 5) การทำกิจกรรมและความต่อเนื่อง 6) ทรัพยากรและการแบ่งปัน 7) การเรียนรู้และนวัตกรรม 8) การสื่อสารเครือข่ายสามารถสื่อสารระหว่างเครือข่ายกับสมาชิกได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว 9) การจัดการปกครองที่ดี 10) ระบบการติดตามและประเมินงาน กล่าวโดยสรุป เครือข่าย คือ เครือข่ายถือว่ามีความสำคัญในทิศทางการบริหารต่อทุกองค์กร เพราะจะส่งผลทำให้องค์กรนั้นสามารถที่จะเผชิญปัญหา กำหนดภารกิจ กิจกรรม ที่สามารถบริหารจัดการอย่างทันทั่วทั้งที่ อันมีเครือข่ายสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถที่หลากหลายให้ความช่วยเหลือกัน เป็นกำลังสำคัญต่อการบรรลุผลตามเป้าหมาย

แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน และมีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นปกติต่อเนื่อง มีขนบธรรมเนียมวิถีชีวิตคล้ายคลึงกัน โดยความเป็นชุมชนอาจหมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้มีอุดมการณ์ต่อการกระทำในกิจกรรมที่เห็นพ้องต้องกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน จนสามารถบริหารสถานการณ์ การกิจ ด้วยความรู้ความสามารถในการจัดการทรัพยากรของชุมชนด้วยตนเอง (นพดล เหล่ากอ, 2555) ชุมชนเข้มแข็ง (Community Strengthening) ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่างๆ รวมตัวกันเป็น "องค์กรชุมชน" โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาที่สามารถบริหารจัดการปกครองตนเองได้ อันสามารถพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนได้อย่างยั่งยืน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และความเป็นเครือข่ายอันมีการกิจเป้าหมายสู่ทิศทางเดียวกัน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2565: 21) การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง การเสริมสร้างความเข้มแข็งของแต่ละชุมชนจะอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และใช้ทุนทางสังคมในการจัดการชุมชนเพื่อบริหารสถานการณ์ให้ผ่านพ้นในปัญหาที่ชุมชนต้องเผชิญ เมื่อชุมชนมีปัญหาก็จะรวมกลุ่ม

เพื่อระดมทรัพยากรในชุมชนมาใช้ร่วมกัน โดยในแต่ละชุมชนจะมีการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในมิติต่างๆ (รพีภัทร์ สุขสมเกษม, 2559: 29-33)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์ เกี่ยวกับกระบวนการร่วมมือ การสร้างเครือข่าย เพื่อดำเนินกิจกรรมผ่านประเพณีชักพระตั้งแต่กระบวนการวางแผน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีชักพระ ได้แก่ พระสงฆ์ 1 รูป ผู้นำท้องถิ่น 1 คน นักปราชญ์ชุมชน 2 คน ช่างทำเรือพระ 1 คน รวมทั้งหมด 5 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์โดยการลงพื้นที่ตามการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พร้อมได้มีการสังเกตการณ์ การมีส่วนร่วมของประเพณี

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและจากการสัมภาษณ์ นำข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาพิจารณาและวิเคราะห์ตามกรอบการวิจัย จากนั้นทำการรวบรวมและเรียงลำดับ โดยมีการตัดข้อมูลบางส่วนที่ไม่ตรงตามเนื้อหาออกและทำการพิจารณาวิเคราะห์ความถูกต้อง ให้มีความครอบคลุมของเนื้อหามากที่สุด

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ตำบลพิจิตร อำเภอหนองม่อม จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสืบสานประเพณีชักพระของชุมชนบ้านพลีควาย ได้แก่

1) การกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ (Activation) ประเพณีชักพระในพื้นที่ภาคใต้ถือได้ว่าเป็นประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนานและประชาชนชาวภาคใต้จะให้ความสำคัญกับประเพณีชักพระเป็นอย่างมาก ซึ่งประเพณีชักพระจึงถือได้ว่าเป็นต้องอิงการร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชนทุกภาคส่วน เพื่อให้ประเพณีชักพระของแต่ละท้องถิ่นสามารถบรรลุผลสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ วัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย มีการชักพระในรูปแบบทางบก มีการสืบสานประเพณีชักพระมาอย่างช้านาน และจุดประสงค์เริ่มต้นของประเพณีชักพระในแถบถิ่นพื้นที่นี้ คือ การมุ่งหวังชักพระไปในสถานที่ต่างๆ ที่ใกล้เคียงบริเวณวัดเพื่อสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายความร่วมมือแก่ชุมชนที่มีสมาชิกและการตั้งถิ่นฐานที่เพิ่มขึ้น โดยใช้พื้นฐานความเชื่อและความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นตัวแบบต่อการขับเคลื่อน จึงถือว่าประชาชนในท้องถิ่นให้การมีส่วนร่วมและให้การช่วยเหลือวัดในกิจกรรมต่างๆ มาโดยตลอด

เปรียบเช่นประเพณีชักพระอันสอดคล้องกับการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ (Activation) คือ ประเพณีชักพระถือเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงการให้ความเคารพต่อพระพุทธศาสนา อันสอดคล้องเชื่อมโยงเข้ากับความเชื่อของประเพณีชักพระ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 กล่าวว่า

“ความเชื่อที่ว่าถ้าผู้ใดเข้าร่วมประเพณีชักพระจะมีความสุขความเจริญเข้ามาในชีวิต ความเชื่อเรื่องฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล หรือความเชื่อที่ว่าหากขบวนเรือพระเคลื่อนผ่านบ้านเรือนผู้ใดอย่างราบรื่น บ้านเรือนนั้นจะพบพานแต่สิ่งดีๆ

แต่หากขบวนเรือพระเคลื่อนผ่านบ้านเรือนผู้ใดแล้วทำให้เรือพระเกิดความเสียหาย เช่น ส่วนยอดเรือพระหรือส่วนต่างๆ ของเรือพระติดกับต้นไม้ พุ่มไม้ จนทำให้เกิดความเสียหาย ก็ถือว่าคนในบ้านเรือนนั้นจะทำการสิ่งใดก็เกิดแต่ความติดขัดทำอะไรก็จะไม่ราบรื่น เป็นต้น"

ความเชื่อดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญและการให้ความเคารพต่อประเพณีชักพระ ฉะนั้นการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของประชาชนจะสามารถรับรู้ได้ด้วยตนเอง และอาจมีการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรู้และการให้ความช่วยเหลือต่างๆ ในรูปแบบประเพณีชักพระ เช่น ก่อนจะเริ่มประเพณีชักพระประมาณ 3-4 วัน ลูกศิษย์วัด หรือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อประเพณี จะส่งสัญญาณตีตะโพนในแต่ละเวลาอันเรียกว่าการ "คุมกลองเรือพระ" เป็นการกระทำที่แสดงออกให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับทราบว่าอีกไม่กี่วันจะเข้าสู่ช่วงเทศกาลวันออกพรรษา และจะเริ่มประกอบประเพณีชักพระ ขอให้ชาวบ้านในชุมชนได้เตรียมตัวเข้าร่วมประเพณีชักพระของทางวัด และเป็นการส่งสัญญาณว่าภายในวัดกำลังมีการจัดสร้างเรือพระอยู่ สามารถให้การช่วยเหลือด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณี

2) การวางกรอบความร่วมมือ (Framing) ประเพณีชักพระจำเป็นต้องการวางแผนกำหนดกรอบความร่วมมือ และกำหนดขอบข่ายของกิจกรรมร่วมกัน (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 และ 3) สามารถสรุปการวางกรอบความร่วมมือของประเพณีชักพระวัดพรหมประชุมดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย คือ

2.1) ต้องมีการหาหรือว่าการจัดประเพณีชักพระของทางวัดสามารถทำได้หรือไม่ มีแหล่งเงินทุน ผู้ให้การสนับสนุนมีมากน้อยเพียงใด

2.2) ต้องมีการเลือกสรรสถานที่ว่าแต่ละปีจะนำขบวนเรือพระไปพักพิง ณ สถานที่ใดอันมีเหมาะสม และสะดวก

2.3) มีการกำหนดขอบเขตการรับผิดชอบร่วมกันของคนในหมู่บ้านในการแบ่งภาระหน้าที่ เช่น แบ่งกันทำความสะอาดบริเวณสองข้างทางบริเวณทางผ่านของเรือพระ การจัดเตรียมสถานที่เมื่อขบวนเรือพระเคลื่อนผ่านไปถึง อาทิ การวางเต็นท์ การจัดแจงสถานที่สำหรับพระภิกษุสงฆ์ในการประกอบศาสนพิธี หรือ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนผู้เข้าร่วมพิธี อาทิ บริการอาหารเครื่องดื่ม รถรับส่ง เป็นต้น

2.4) มีการวางแผนรูปแบบการรังสรรค์เรือพระ โดยหาข้อตกลงว่าในแต่ละปีควรกระทำกันในรูปแบบใด เช่น การออกแบบด้านสี ลวดลาย คอนเซ็ปต์การสื่อความหมาย หรือการเลือกสรรการประยุกต์ใช้ด้านภูมิปัญญาในความสามารถของคนในชุมชนที่มี

ทั้งหมดนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงวงจรการดำเนินกิจกรรมของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยการวางกรอบความร่วมมือของคนในชุมชนต่อประเพณีชักพระข้างต้น ได้ต้องการมีเครือข่ายร่วมกัน จนสามารถที่จะบริหารสถานการณ์และทรัพยากรด้วยตนเองจนประสบผลสำเร็จ อีกทั้งยังได้ใช้จิตวิญญาณที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพในพระพุทธศาสนา การพึ่งพาอาศัยกัน ทำให้ชาวบ้านต่างพากันร่วมมือช่วยเหลือโดยไม่หวังผลประโยชน์ของตนเอง

3) การระดมความร่วมมือ (Mobilization) ประเพณีชักพระเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงการสร้างความสัมพันธ์อย่างแท้จริง และจำเป็นต้องอาศัยถึงความร่วมมือเพื่อบรรลุถึงผลสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับประเพณีร่วมกัน ตั้งแต่กระบวนการวางแผนมีมติร่วมกันอย่างเป็นเอกฉันท์ ประกอบกับประชาชนในท้องถิ่นต้องอิงอาศัยถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยความผูกพันระหว่างวัดกับชุมชนสามารถสร้างความสัมพันธ์ และสร้างความร่วมมือจนก่อให้เกิดการรวมกลุ่มของเครือข่ายในการบริหารทรัพยากรของตนเอง มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงานร่วมกัน อีกทั้งประเพณีชักพระยังแสดงออกถึงการสร้างความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม คือ ประเพณีชักพระมีจุดเด่นที่ต้องใช้การเคลื่อนย้ายของเรือพระด้วยวิธีการชัก ลาก หรือดึงด้วยเชือก อันจะส่งผลให้เรือพระสามารถเคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ต่างๆ ต่อไปได้ยิ่งหากวัดใดมีการจัดสร้างเรือพระแบบโบราณ คือ ที่ไม่ใช้การขับเคลื่อนเรือพระด้วยล้อเลื่อน จะแสดงให้เห็นถึงการร่วมแรงร่วมใจในประเพณีชักพระอย่างชัดเจน อย่างเช่นวัดพรหมประชุมดิษฐ์ ในชุมชนบ้านพลีควาย ที่ใช้การชักลากอย่างชัดเจนที่ต้องอาศัยความร่วมมือไม่ร่วมมือจากประชาชนเป็นจำนวนมาก เพราะถ้าหากประชาชนเข้าร่วมประเพณีชักพระในจำนวนที่น้อย

หากมีการชักพระแบบโบราณก็จะทำให้เรือพระไม่สามารถเคลื่อนย้ายอย่างคล่องตัว ฉะนั้นประเพณีชักพระจึงแสดงให้เห็นถึงการระดมความร่วมมือของเครือข่ายท้องถิ่นอย่างชัดเจน

4) การสนธิความร่วมมือ (Synthesizing) ประเพณีชักพระถือเป็นกิจกรรมระดับท้องถิ่นระหว่างวัดกับชุมชน ฉะนั้นหลายๆ ฝ่ายจึงต้องมีบทบาทร่วมกันในการช่วยเหลือการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่ชัดเจน และจำเป็นต้องมีการประสานงานสื่อสารร่วมกัน เพราะองค์ประกอบต่างๆ ของประเพณีชักพระต้องผ่านความเห็นชอบร่วมกันของคนในชุมชน โดยจำแนกข้อตกลงผ่านประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์อันสอดคล้องกับสนธิความร่วมมือ (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 และ 5) สามารถสรุปได้ดังนี้

4.1) ข้อตกลงในการสร้างเรือพระ การสร้างเรือพระของวัดพรหมประดิษฐ์ได้มีข้อตกลงร่วมกันอย่างชัดเจนว่าจะมีการสร้างเรือพระในรูปแบบโบราณ อันสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะท้องถิ่นและดำเนินการสร้างสรรค์ด้วยหัตถกรรมของคนในชุมชนด้วยกันเอง เรือพระของวัดพรหมประดิษฐ์จึงเกิดจากความภาคภูมิใจร่วมกันต่อคนในชุมชนที่เห็นพ้องต้องกันในเรื่องการจัดสร้างเรือพระ และเรือพระของวัดพรหมประดิษฐ์ ก็มีวัตถุประสงค์และการรังสรรค์ที่มาจากคนในชุมชนด้วยกันเองทั้งสิ้น เป็นงานหัตถศิลป์ที่ประสมเข้ากับการร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชนที่มีบทบาทร่วมกันทั้งทางตรงและทางอ้อม

4.2) ข้อตกลงความรับผิดชอบเรื่องการดูแลจัดเตรียมความพร้อมในสถานที่พักพิงเรือพระ ชุมชนได้มีข้อตกลงให้มีการเลือกสรรสถานที่ในการนำขบวนเรือพระจากวัดไปสถานที่พักพิงที่หมุนเวียนกัน 3 หมู่บ้าน และมีการปฏิบัติในกฎการเจ้าภาพที่ดีและคอยอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้มาเยือนที่เข้าร่วมประเพณี สะท้อนถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่บ้านที่มีร่วมกัน

4.3) ข้อตกลงความรับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เป็นข้อตกลงในรูปแบบการอาสาสมัครใจในหน้าที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเพณี โดยมีความเชื่อด้านอันสืบผลบุญผลจากการมีส่วนร่วมของประเพณีเป็นแรงกระตุ้นของการประกอบกิจกรรม

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายชุมชนอย่างเข้มแข็งผ่านประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ตำบลพิจิตร อำเภอนาหม่อม จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะสำคัญของเครือข่ายผ่านประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย

ความสอดคล้องลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง ผ่านประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ตามคณະอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ มีดังนี้

1) ประเพณีชักพระเป็นประเพณีที่คนในพื้นที่ให้ความสำคัญ และถือเป็นการกระทำที่เป็นบุญใหญ่หลังจากวันออกพรรษาของชาวบักซ์ใต้ ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านพลีควายจึงต่างพากันออกมาเข้าร่วมประเพณีและอาสาช่วยร่วมแรงร่วมใจต่อการช่วยเหลือด้านการจัดงานในรูปแบบต่างๆ เกิดการร่วมกันคิดร่วมกันทำ และแสดงออกถึงการให้ความช่วยเหลือที่ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ และระลึกอยู่เสมอว่าประเพณีชักพระ ถือเป็นการกิจกรรมอันเกิดจากความภาคภูมิใจของชุมชนที่ควรเข้าร่วม ร่วมมือ และช่วยเหลือชุมชนและวัด โดยมีความเชื่อและความศรัทธาด้านบุญกุศลที่ได้รับ และการดลบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในการปกป้องคุ้มครองหมู่บ้านมาเกี่ยวข้อง ที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นผ่านการเข้าร่วมประเพณี

2) การดำเนินกิจกรรมของประเพณีชักพระมีเป้าหมายที่มีร่วมกัน คือ การแสดงความเคารพในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การสืบสานประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างความสนุกสนานในชุมชน และการมุ่งหวังเพื่อให้เกิดความร่วมมือจากคนในท้องถิ่น

3) ประเพณีชักพระสามารถแสดงให้เห็นถึงการพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชน อันเนื่องมาจากประเพณีชักพระเป็นกิจกรรมทางการกุศลที่เกี่ยวข้องกับทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นในทุกกระบวนการของประเพณีชักพระจำเป็นต้องพึ่งพาในด้านทรัพยากรต่างๆ ของคนในชุมชนโดยทั้งสิ้น หากปราศจากความร่วมมือช่วยเหลือของคนในชุมชนแล้ว ประเพณีชักพระอาจไม่สามารถกระทำได้ภายในชุมชน

4) การบริหารจัดการของประเพณีชักพระเกิดจากการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมกันรับผิดชอบของคนในชุมชนด้วยกันเองโดยทั้งสิ้น จนถือว่าเป็นกิจกรรมในระดับชุมชนอันแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการบริหารจัดการกิจกรรมภายในชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ปราศจากความช่วยเหลือจากองค์กรภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ แต่การดำเนินกิจกรรม ก็สามารถดำเนินผลสำเร็จมาได้ในทุกๆ ปี จนถึงปัจจุบัน

5) มีการกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่และกฎเกณฑ์การดำเนินประเพณีที่มีการระบุไว้ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานการจัดสรรการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับประเพณีชักพระมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น กฎการเป็นเจ้าภาพในการนำเรือพระไปพักพิง โดยใช้เกณฑ์การหมุนเวียน หรือ การแบ่งหน้าที่ในภาคส่วนต่างๆ ที่กระจายอำนาจหน้าที่ในแต่ละภาคส่วน เป็นต้น

6) มีการเรียนรู้ เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสาร โดยปรับเปลี่ยนให้มีความเท่าทันตามยุคตามสมัย อาทิ ประเพณีชักพระถือเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดมาจากสมัยอดีต จนมาถึงยุคปัจจุบันต้องมีความปรับเปลี่ยนรสนิยมตามความชื่นชอบ และการเข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน อันคงความเป็นขนบนิยมของประเพณี เช่น การปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอเรือพระให้เกิดความสวยงามตามยุคตามสมัย การประยุกต์ดนตรี หรือการนำเสนอข้อมูลการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

7) ประเพณีชักพระถือเป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องของชุมชนในแต่ละปี และสามารถต่อยอดการสร้างความร่วมมือในกิจกรรมอื่นๆ ที่มีร่วมกันของชุมชนในกิจกรรมต่อไป อันคำนึงถึงประสบการณ์การมีเครือข่ายที่ดีจากการบริหารจัดการประเพณีชักพระ

8) มีการจัดการบริหารกลุ่มที่หลากหลายและมีเครือข่ายที่ดี จากการดำเนินกิจกรรมผ่านประเพณีชักพระ ทำให้เกิดลู่ทางของการบริหารจัดการที่มีภูมิคุ้มกันในชุมชนที่มีความเข้มแข็งในเครือข่ายสมาชิก

9) ปัจจุบันผู้นำของประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ถือได้ว่าเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากการมีสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นคนรุ่นใหม่มากยิ่งขึ้น ทั้งผู้บริหารประเพณี ช่างทำเรือพระ นักดนตรี หรือประชาชนผู้เข้าร่วม ล้วนเป็นสมาชิกที่เป็นเยาวชนรุ่นใหม่มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ก่อให้เกิดการการสื่อสารของประเพณีชักพระที่มีความน่าสนใจ เกิดการสืบทอดต่อยอดของประเพณีอย่างไม่ขาดสายจากรุ่นสู่รุ่น

ชุมชนเข้มแข็งกับการสืบสานประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย สอดคล้องต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็งอันสามารถสร้างเครือข่ายของชุมชนที่สามารถสร้างกระบวนการการร่วมมือ ขอบข่ายการดำเนินงานการบริหารจัดการ จนนำไปสู่การมีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง มีความสมัครสมานสามัคคีเพื่อต่อยอดกิจกรรมในระดับต่างๆ ต่อไป โดยอิงเครือข่ายการดำเนินงานเดิมที่มีความผูกพันมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันมาก่อน มาต่อยอดการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอีกครั้ง จนสามารถได้รับความร่วมมือช่วยเหลือเป็นอย่างดี และมีการดำเนินงานที่เป็นระบบจากประสบการณ์ที่เคยมีร่วมกัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ชุมชนเข้มแข็งถือเป็นรากฐานที่สำคัญต่อสังคมท้องถิ่น อันสามารถสร้างศักยภาพในการปกครองตนเองเพื่อบรรลุภารกิจและเป้าหมายที่มีร่วมกัน หากสมาชิกในชุมชนไม่มีเครือข่ายที่คอยประสานงานร่วมมือกัน อาจจะส่งผลกระทบต่อความเข้มแข็งของชุมชนที่ต้องเผชิญร่วมกันในสถานการณ์ต่างๆ การสร้างชุมชนที่เข้มแข็งไม่เพียงจะจงว่เป็นกิจกรรมภายในองค์กรที่มีความเป็นรูปธรรม แต่อาจเกิดจากกิจกรรมที่มีความใกล้ชิดเป็นมรดกตกทอดที่สืบทอดกันมา โดยมีคติความเชื่อ ความศรัทธา และมีภูมิปัญญาอันคงความเป็นเอกลักษณ์ที่ยอมรับกันในหมู่ชุมชน มีความสอดคล้องกับ พระปริมินทร์ มากลนโร (2565) หากชุมชนใดท้องถิ่นใดมีประเพณีการชักพระ ย่อมสะท้อนให้เห็นว่า การเมืองการปกครองในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นผู้คนมีความสามัคคีกัน มีความร่วมมือกัน การเมืองการปกครองไม่มีปัญหา ไม่เกิดความขัดแย้งกัน การจัดประเพณีจึงเกิดขึ้นได้ อันนี้ถือได้ว่าประเพณีการชักพระเป็นสิ่งที่

สะท้อนด้านการเมืองการปกครองได้เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับการกล่าวถึงลักษณะชุมชนเข้มแข็งตามหลักการของ จารุวรรณ แก้วมโน (2556) ที่กล่าวว่า ชุมชนเข้มแข็งที่เป็นที่คาดหวังและต้องการว่าควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) เป็นชุมชนที่มีสภาพรวมกันเป็นปึกแผ่น คือ สมาชิกชุมชนมีศักยภาพ มีการพึ่งพาอาศัยและร่วมมือกันในกิจกรรมต่างๆ ทั้งต่อส่วนตนและต่อส่วนรวม ทั้งด้านอาชีพ วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม 2) เป็นชุมชนที่มีศักยภาพที่พึ่งพิงตนเองได้ มีทุน มีแรงงานทรัพยากรชุมชนต่อการจัดการเลือกสรร ตัดสินใจ และมีส่วนร่วมสูง 3) เป็นชุมชนที่สามารถควบคุมและจัดการกับปัญหาได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ โดยอาศัยความรู้ และกลไกภายในชุมชน จากแนวคิดสามารถสะท้อนให้ถึงการมีส่วนร่วม การมีเครือข่าย เพื่อสามารถสร้างชุมชนที่เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับ สมบูรณ์ ธรรมลังกา (2556) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนมีจำนวน 4 ปัจจัย คือ 1) กระบวนการเรียนรู้ 2) ระบบเครือข่าย 3) ระบบความสัมพันธ์ และ 4) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้ง 4 ปัจจัยนี้เป็นเหมือนตัวเชื่อมโยงการทำงานของกลุ่ม หรือองค์กรชุมชน เพราะแต่ละกลุ่มหรือองค์กรชุมชนจะต้องพึ่งพาอาศัยกันให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยสมาชิกทุกคนจะมีความรักความสามัคคี มีกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ และพิธีกรรม ให้เกิดการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

ซึ่งการศึกษาพบว่า ประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย แสดงให้เห็นถึงแนวทางการบริหารจัดการ ประเพณีของชุมชน ที่เชื่อมโยงต่อการมีกระบวนการคิด การตัดสินใจ และการให้ความสำคัญต่อการสืบสานประเพณี ที่แสดงออกเห็นถึงวิถีชีวิต การดำเนินงาน และพลังในการสืบสานเชิงอนุรักษ์ด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่น นำมาสู่การสร้างพื้นฐานเครือข่ายของชุมชนให้เกิดความร่วมมือและการประสานที่เข้มแข็งผ่านกิจกรรมอื่นๆ ของชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

จากการศึกษาดังกล่าวพบว่าประเพณีชักพระวัดพรหมประดิษฐ์ ชุมชนบ้านพลีควาย ยังขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านการจัดกิจกรรม โครงการ นโยบาย จึงอยากให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีบทบาทบาทในการสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กุลทัต หงษ์ชยางกูร และ ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา. (ม.ป.ป.). การสร้างและการบริหารเครือข่าย. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/SzQkh>.
- จิตรวรรณ สุขท่า. (2562). กระบวนการความร่วมมือในการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลวังดิน อำเภอสี จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จารุวรรณ แก้วมโน. (2556). บทเรียนชุมชนเข้มแข็ง แผนพัฒนาจังหวัดฉบับเจ้าเมือง. ส.เจริญ การพิมพ์.
- นพดล เหล่ากอ. (2555). ชุมชนเข้มแข็ง. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/32079>.
- ทวนธง ครุฑจั่น. (2565). การปกครองท้องถิ่นและการบริหารท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 4. นำศิลาพิมพ์โฆษณา.
- พระดาวเหนือ บุตรสีทา. (2557). การสร้างเครือข่ายและการจัดการเครือข่ายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของชุมชนบ้านพบธรรมนำสุข อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., การบริหารการพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระปริมิตร มาลคณโร (2565). แนวทางการฟื้นฟูและอนุรักษ์ประเพณีชักพระในเขตเทศบาลนครสงขลา. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนสังคม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รพีภัทร์ สุขสมเกษม. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนกรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- รัชนิวรรณ มาแก้ว. (2562). กระบวนการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความยากจนบนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านดอยแดน หมู่ 4 ตำบลเหล่ายาว อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจิตรา อุดมะมุณี. (2555). กระบวนการมีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านแห่งเรือพระ ชุมชนบ้านเขาแก้ว จังหวัดสงขลา. วารสารศิลปศาสตร์, 4(2), 50-64.
- สมบูรณ์ ธรรมลังกา. (2556). รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในจังหวัดเชียงราย. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 15(2), 63.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. (2565). การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยการดำเนินงานอย่างบูรณาการ. สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2023 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).